Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Треба Вкраїни. Надій
і суму,
Селянських хат
і курних шляхів.
Треба землі,
де завжди пульсує
Шевченкове серце,
Шевченків гнів.
Леонід КИСЕЛЬОВ

10 (425)
7 березня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

...І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом...
Т. Шевченко

ДУМИ І РОЗДУМИ...

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ТАРАСА

Тарас Шевченко і його твори в нашому житті займають не тільки почесне місце, але й мають виняткове значення. Тарас, як ніхто у світі, торкався глибинних народних ран як соціального, так і політичного характеру. Він будив, опам'ятовував тих, хто прислуговував окупантам, остерігав: «варшавське сміття, грязь Москви...» Як ніхто був жорстоко покараний: позбавлений особистої волі й засланий на військову службу в сибірсько-азіатські пустелі з забороною писати й малювати.

Знищивши здоров'я поета, московській імперії все ж не вдалося закувати наш народ у духовні кайдани. Заповітні слова Тараса: «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте» уже друге століття – у головах і серцях українців. «Кобзар» – поруч зі Святим Письмом іде світом до різних народів.

Наведу окремі думки самого генія і висловлювання про нього.

* * *

Свою Україну любіть!
За неї Господа моліть...

* * *

Глянь оком щирим, о Божий Сину,
На нашу землю, на Україну...

* * *

І все-таки її люблю,
Мою Україну широку,
Хоч я по їй і одинокий...

* * *

«Кобзар» – це розмова з Богом.

Олесь Гончар, *письменник*

* * *

Шевченко – це той, хто живе у кожному з нас. Поезія його розлита в наших краєвидах, бачимо поета на всіх обріях нашої історії, в ньому – наша мова прекрасна, він – як сама душа нашого народу, відкрита до всіх людей...

Олесь Гончар, *письменник*

* * *

Шевченко для України – вічний орієнтир. Не кожному дано втриматись на Тарасовій висоті.

Олесь Гончар, *письменник*

* * *

Шевченко і Україна ось уже друге століття – поняття нероздільні. Геній, співець рідної землі, невгамовний борець за її волю і щастя, він і сьогодні залишається прапором нашої з вами свободи. Ми шануємо і щиро любимо поета, а у найважчі хвилини життя завжди звертаємось до його невмирущої творчості.

Василь Тракало *(з газети)*

* * *

Лірична сила його поезії – неперевершена. Сила уяви – небачена. Чуття слова – приголомшливе. Природність, невимушеність стилю – дивовижні. Простота – гранично прекрасна.

Павло Загребельний,
письменник

* * *

Гоголь глибоко зазирнув у душу українця, а Шевченко – перелив цю душу у дивовижні звуки, в чарівні образи, у глибоко поетичні думи, у яких сам уособлює таку безсмертну скаргу як «Думи мої, думи мої...»

Данило Мордовець, *історик*

* * *

Шевченко нам болить. Не всім. Тим, кому, як і Тарасу, болить власна душа, болить доля ближніх. Тим, хто не присипляє серце лінню, різними ідейними та матеріальними наркотиками, тим болить Шевченко – як рідний брат по духу і по слову, з яким ми ділимо наш український шлях шукачів сердечного щастя і святої правди-волі.

З газети «Слово Просвіти»

* * *

Тарас Шевченко... Такий великий, що бути більшим не можна. Як Україна. Як світ.

З журналу «Тернопіль»
(№1, 1992 р.)

* * *

Шевченко для нас – це материнське молоко. Це сіль землі. Це зоряне небо над нами. Шевченко на сьогодні такий актуальний, що його навіть страшно читати.

Раїса Недашківська, *артистка*

* * *

Тарас Шевченко синтезує в собі всі чотири основні расові первні нашого народу (нордійській, динарський, середземноморський і остійський), тому у нім, як пише Юрій Русов, як у синтезі, в його творах бачимо і тіло, і душу, і дух України. Людина у Шевченка – це передусім образ Божий. Шевченко відродив і утвердив українську людину.

Євген Маланюк, *письменник*

Подав ***Богдан СУШЕВСЬКИЙ,***
просвітянин
(Чит. 3 стор.)

ЗА СИНЄЄ НЕБО БОРОТИСЯ ТРЕБА

ЗВЕРНЕННЯ
ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ III ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФОРУМУ «НА ЗАХИСТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ДЕРЖАВНОСТІ»

Дорогі співвітчизники! Український народе!

Ми, представники громадських організацій України – учасники Всеукраїнського Форуму – висловлюємо глибоку стурбованість загрозою руйнації основ української державності. Поведінка й політика чинної влади свідчать про зухвале ігнорування нею основних українських національних цінностей. Створюється враження, що гуманітарна політика в Українській державі здійснюється не українським, а російським урядом.

Усі ми є свідками активного витіснення української мови з усіх сфер суспільного життя, впертого ігнорування української культури і мистецтва, зросійщення засобів масової інформації, кіно, естради. Більшість телеканалів функціонують так, ніби в Україні не було і немає української пісні, музики, не існувало і не існує українських співаків, артистів, хорів, капел, професійних і аматорських художніх колективів. Навіть на Першому Національному телевізійному каналі панує московська естрада і російські фільми.

Вже кілька років міністр Д. Табачник руйнує систему української освіти. Відбувається деукраїнізація освіти, скорочується мережа українських шкіл, в шкільних підручниках відновлюються радянські версії української історії.

По-бандитському нав'язаний реґіоналами і комуністами закон «Про засади державної мовної політики» відкрив шлюзи для суцільної русифікації України.

Останнім часом в Україні спостерігається координація дій проросійських організацій та партій зразка «Русского единства», «Русского блока» и «Родины» тощо з православною Церквою Московського патріархату й комуністами щодо створення «русского міра» та втягнення України до Митного союзу (з Росією і Білоруссю). Насправді йдеться про приховані кроки, спрямовані на відтворення нового варіанту російської імперії, в якій Україні відводиться роль безправної зденаціоналізованої губернії. Нинішня влада не тільки не протидіє діяльності, спрямованій проти державності України, а продовжує курс, руйнівний для єдності нації, а відтак – спроможності держави чинити опір імперським планам.

Підступно проштовхнувши закон про референдум, режим Януковича планує організувати референдум з питань надання російській мові статусу другої державної та вступу України у Митний союз із Росією і досягти завдяки фальсифікаціям руйнівного для української національної державності результату. Внаслідок цього російська мова стане не другою, а першою, а згодом – єдиною державною, як це вже сталося в Білорусі, а українці перетворяться в національну меншину в рамках Російської неоімперії.

Шановні українці! За всі роки незалежності Українська нація ще жодного разу не стояла так близько до втрати своєї ідентичності й національної державності.

Історична перспектива українців як нації і України як держави знаходиться нині в наших руках. Щоб протистояти русифікації, маємо повернутися до своїх національних витоків, до своєї мови і традицій, рішуче підтримати політичні сили, які виступають за українську Україну та європейський цивілізаційний вектор її розвитку.

(Чит. 2 стор.)

ПАМ'ЯТЬ

ВШАНУВАЛИ ГЕНЕРАЛА

5 березня, у 63-тю річницю загибелі головнокомандувача УПА Романа Шухевича, його пам'ять ушанували прикарпатці. У катедральному соборі Святого Воскресіння м. Івано-Франківська відбулася поминальна панахида. Вінки і квіти до пам'ятника землякові поклали краяни у родинному селі Шухевичів Тишківці на Городенківщині. У школах області героя згадали на уроках історії.

ПОЗИЦІЯ ОПОЗИЦІЇ

КОРЕЛЯЦІЯ СИТУАЦІЇ

Перебуваючи на «канікулах», народні депутати Олександр Сич («Свобода») і Роман Чернега («УДАР») дали прес-конференції.

Підсумовуючи розмови, можна сказати, що, на переконання депутатів, блокування Верховної Ради з метою припинення кнопкодавства красномовно засвідчили неспроможність Партії реґіонів забезпечити дотримання норм чинного законодавства під час процедури персонального голосування. І реґіонали змушені були піти на компроміс.

«Нині в суспільстві формується паритет сил, – зазначив О. Сич. – Стоїть питання, на який бік цей паритет схилиться: до опозиції чи ПР».

У свою чергу, Р. Чернега акцентував увагу на соціальних питаннях. Три роки Януковича при владі – це час втрачених можливостей.

«Ми досягаємо катастрофічних результатів щодо утворення боргів, зокрема зовнішнього. Кожен громадянин України, в тому числі й новонароджені діти, нині повинні віддавати щонайменше 200 доларів США, аби держава погасила свої борги», – зауважив Р. Чернега. Цинічно, цього року мінімальну зарплату підвищили лише на 13 грн. Замість обіцяних 1200 грн. мінімальної пенсії «вже у 2010 році» українці отримали підвищення пенсійного віку на п'ять років та необхідність мати на десять років більше трудового стажу, ніж було. А мінімальна пенсія як була 894 грн. у 2010 році, так і залишилась у 2013-му. Політик вважає, що всі оголошені реформи команди Януковича провалені.

Теодор ДРОВНИЧ

РЕЗОНАНС

А ДЕ Ж ПОКРАЩЕННЯ?

З телевізора у час «Діалогу з країною» я, вочевидь, дізнався, що Янукович просто вмлівав від того, як явно підготовлені «запитувальники» зі сльозами на очах переконували Президента в поліпшенні «покращення». А я все не міг додзвонитись, щоб запитати: чи можна вважати «покращенням» найгірші в світі дороги (хоч особисто автомобіля не маю), найвищі ціни на газ, затверджені Харківськими угодами Януковича, найнижчі в Європі зарплати і пенсії, найдорожчі ліки і ще чимало «най», «най» і «най»... з мінусом...

Не додзвонився, і про моє «покращення» Президент так і не дізнався. Шкода. А може, цього і не хоче знати. Не знає ж він, як заявив на прес-конференції для журналістів, звідкіль і яким чином його син лише за рік збагатився на мільярд. То про мої копійки і поготів.

Микола ПАВЛЮК, *просвітянин*

ПОДЯКА

Обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка і редакція газети «Галицька Просвіта» висловлюють подяку МИХАЙЛОВІ ВИШНЕВСЬКОМУ, голові Тлумацької райради і першому голові «Просвіти» за тверду українську позицію та активне сприяння передплаті для кожної школи тижневика «Галицька Просвіта».

Хочемо побажати такої ж активної громадянської патріотичної позиції головам рад Богородчанського, Долинського, Надвірнянського та інших районів...

ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ
(без оплати оформлення):

на місяць – 5,93 грн.,
на півроку – 22,83 грн.,
на рік – 44,46 грн.

ЗВЕРНЕННЯ

ЗА СИНЄЄ НЕБО...

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Форум закликає громадян:

стати на захист державного статусу української мови й національної державності;

брати участь у діяльності структур Форуму, долучатися до діяльності громадських організацій, які ведуть повсякденну роботу, спрямовану на захист української мови та мовних прав українців;

підтримати започатковану Народним Комітетом захисту України громадську ініціативу «Геть від Кремлівського ярма!»;

протидіяти деукраїнізації освіти та інформаційного простору, насадженню неправдивої української історії, і, зокрема, вимагати від Президента України, Уряду та Верховної Ради:

забезпечення негайного розгляду та ухвалення Закону України «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні»;

звільнення з посад державних чиновників усіх рівнів, які зневажають державну українську мову та відмовляються від її використання при виконанні службових функцій;

усунення з посади Міністра освіти, науки, молоді і спорту України за антиукраїнську та антидержавну діяльність;

виконання у повному обсязі державної цільової програми щодо забезпечення повноцінного функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України;

застосування правоохоронними органами передбачених законодавством України заходів щодо припинення на території України діяльності організацій і партій, яка несумісна з вимогами Конституції та законів України.

Ухвалили в Києві 21 лютого 2013 р.

ДО ДІЇ!

МОЛОДЬ ВИМАГАЄ

У Бурштині, як ми вже повідомляли, відбувся форум з питань розвитку української мови, організований Бурштинським осередком організації «Молода Просвіта»

У форумі взяли участь члени «Молодої Просвіти», представники районної та міської рад, політичних партій та організацій, юристи, політологи, працівники освіти. Ухвалили листи-звернення до прем'єра М. Азарова, народного депутата В. Купчака.

Ми, учасники Форуму, глибоко стурбовані станом української мови у рідній державі. У зв'язку з цим Форум виніс рішення, одними із пунктів якого є звернення до Кабінету Міністрів України.

1. З метою покращення вивчення рідної мови, доцільно збільшити кількість годин української мови у початковій та середній ланці загальноосвітніх шкіл.

2. Для патріотичного виховання підростаючого покоління на зразках найкращих творів українських письменників, переглянути програму з української літератури, збільшити кількість годин у 9–11 класах.

3. Переглянути вивчення творчості Т. Г. Шевченка: ввести частину його творів до програми 5–8 класів, даючи змогу збільшити кількість годин на вивчення поезій, прози у 9-му класі.

4. Вилучити з програми світової літератури твори, які виховують у школярів нездоровий потяг до окультизму, чорної магії, суперечать християнському вченню, завдають великої духовної руїни особистості.

У листі до народного депутата поставлена вимога ініціювати подання до Конституційного суду з вимогою визнати Закон України «Про засади державної мовної політики» неконституційним, оскільки, за висновками державних та іноземних юридичних інституцій підстави для цього є.

Вл. інф.

З ПЕРШИХ УСТ

ІСТОРИЧНА ПРАВДА – ВІЧНА

Нещодавно суспільство сколихнуло обурення змінами до програми з історії України для ЗНО. Йдеться про вилучення україноцентричної ідеї з української історії як вістря життя самостійної і самодостатньої нації. А для вільних українців це хіба дороговказ, за яким має рухатися вивчення української історії. Отож яку історичну правду мають намір приховати горе-чиновники-совки?

Передусім їх лякає саме поняття «національна ідея», формулювання «перебіг подій національно-визвольної акції гетьмана І. Мазепи», «політика Російської імперії щодо України», «антикріпосницький рух у складі Російської імперії», «здобутки національного руху у складі Російської імперії», «піднесення національного життя на західноукраїнських землях», «діяльність австрійської та російської адміністрацій у Галичині», «русифікація», «політика русифікації», «розстріляне відродження». Всі ці поняття за принципом боротьби з національним самоусвідомленням вилучені з програми ЗНО.

Проте найбільше московського шовінізму та лакейського хохляцтва у темі «Українська революція» (1917–1918) та «Україна в боротьбі за збереження державної незалежності» (1918–1920) як знакових подіях у цивілізаційному протистоянні між Україною та Росією – одвічно ворожими країнами. Аби знейтралізувати ці події і вивести їх поза межі їхньої найточнішої назви – війна – вилучені такі формулювання: «перебіг першої війни радянської Росії з УНР», «друга радянсько-українська війна», «1 Листопада 1918 року – «Листопадовий чин у Львові», «грудень 1919 – травень 1920 – Перший «Зимовий похід» військ УНР», «листопад 1921 р. – Другий «Зимовий похід» військ УНР», «голод у південних губерніях УРСР».

Третьою групою полювання на українську історичну правду стали яскраві персоналії різних історичних періодів, проте з однаковим україноцентричним, героїчним чи знаковим вмістом: Юрій II Болеслав, син Володимира Мономаха Мстислав, Герасим Смотрицький (редактор Острозької Біблії), Іпатій Потій (натхненник і організатор Берестейської релігійної унії 1596 року), Ю. Бачинський (автор знаменитої праці «Ukraina irridenta», 1895 р., де обґрунтована потреба створення власної незалежної соборної Української держави), Д. Вітовський (ідеолог січового стрілецтва, командувач збройних сил ЗУНРу), Ю. Тютюнник (провідний генерал у боротьбі з московським большевизмом у час Першого та Другого «Зимових походів» військ УНР), М. Волобуєв (український економіст російського походження, що обґрунтовував відрубність економічного розвитку України від Росії і потребу самостійного економічного розвитку України). Вилучення таких постатей, як Степан Бандера та Роман Шухевич, а відтак цілої плеяди шістдесятників (І. Світличний, А. Горська, І. Дзюба, Л. Лук'яненко, Є. Сверстюк) не потребують особливих коментарів, а хіба глибокого усвідомлення радикального несприйняття чинної кримінальної орди при владі й виродків із совєцької доби, отаборованих у Міносвіти. Звісно, що їхнє місце не просто на смітнику історії, а в тюрмах особливого режиму. Без покари їх за посягання на правдиву українську історію наша діяльність не має сенсу. Натомість ті тіні совєцького минулого – чорного і кривавого – повертають на сторінки підручників Г. П'ятакова (російський большевицький діяч шовіністичного спрямування), М. Щорса (військовий діяч большевицької орієнтації), Ю. Коцюбинського (негідний син відомого батька-письменника, що штиком утверджував окупаційну большевицьку владу в Україні), Г. Петровського (один із запеклих організаторів голодомору) та інші одіозні постаті.

Постає запитання, чи можуть навіть найкращі законопроекти у системі вищої чи середньої освіти зупинити війну з українською історичною правдою, якщо ми не зупинимо цього на ментальному рівні щоденної деколонізації нашої суспільної свідомості?.. Гадаю, запитання риторичне. А найкраща інтелектуальна форма спротиву – заглиблюватися у ці марковані совком від Міносвіти історичні події та постаті. Бо вони незнищенні й кличуть нас, по-перше, до утвердження правди, по-друге, до війни з совєцьким минулим у нашій свідомості.

Завершуючи, згадала, як нещодавно скаржилися мені студенти Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого» у Харкові, коли якесь професорське створіння на прізвище Лозо В'ячеслав Іванович заявляло їм мовою окупації, що українського народу не існує, як і його мови… Як ще захистити цих студентів, як не через щоденну аґресивну форму спротиву совєцьким помилкам природи. Сміймося їм в обличчя і творімо свою велику українську історичну правду. Всупереч. А не завдяки. Стимулює неабияк. Словом, закони вмирають, а історична правда – ніколи.

Ірина ФАРІОН

ПРОБЛЕМА

НЕ ПИЙТЕ, ХЛОПЦІ, ВКРАЇНА ПРОСИТЬ!..

Зайшовши на горнятко кави у кав'ярню, яка знаходиться в спальному районі, й просидівши деякий час, я з цікавістю спостерігала за відвідувачами. І зауважила, що майже щоп'ять хвилин сюди приходять молоді люди, старші чоловіки й замовляють спиртне. По багатьох молодих людях уже видно, що вони спились. Сім'ї вони вже не зможуть створити. А яке ж це горе для батьків. Роботи їм уже не знайти, бо таких працівників ніхто не візьме. Вони втрачені для суспільства. І багато з них – наші рідні, друзі, знайомі, сусіди. Як зарадити цьому?

ВЖИВАТИ ПОМІРКОВАНО. АЛЕ ЯКА Ж МІРА?

Церква майже 2000 років визнає вживання алкоголю тільки у вигляді справжнього червоного виноградного вина. Тобто того вина, на котре Господь перетворив воду. Це було перше чудо, про яке сказано в Євангелії. І сьогодні вживання алкоголю реґулюється церковним уставом. Стосовно користі вина – це незаперечний факт, але у визначених мірах вживання. Міра для кожної людини може бути різною, але вона закінчується тоді, коли відчуваємо ознаки сп'яніння – запаморочення, порушення дикції тощо.

Від алкоголізму не застрахований ніхто. Людина може почати вживати спиртне через низку обставин – це і незадоволення життям, і нудьга, і особиста трагедія, і «запивання» проблем на роботі. Буває й навпаки – великий відсоток успішних і самодостатніх людей також потрапляють під вплив «зеленого змія».

Алкоголь – це найпростіша радість, але невиправдана. …З погляду психології, алкоголізм – це поведінка залежності. Зауважте, традиційно хворіють не ті люди, які мають багато грошей на горілку, а ті, які мали незадоволену якусь одну зі своїх потреб.

Під впливом алкоголю організм людини виробляє психологічну залежність, яка тягне за собою фізичну. Відтак починаються «запійні» стани, і для того, щоб почуватися комфортно, хвора людина змушена вживати знову й знову. Сучасна наука довела, що потяг до алкоголю формується певною мірою генетично. Алкоголізм провокує недостатня кількість ендорфінів – гормонів задоволення. Корінь проблеми може ховатися у дитинстві. Завдання батьків – зробити життя дитини цікавим, щоб вона не шукала втіхи у шкідливих звичках.

ОТРУТА

Медицина вже 300 років діагностує алкоголь як отруту, тобто таку, що діє на нервову систему і всі органи людського організму, руйнуючи їхню структуру на клітинному та молекулярному рівнях. То чому ж цю хімічну зброю масового ураження нині постійно рекламують по телебаченню, а на вулицях міст зображення привабливих пляшок з оковитою займають чи не всі білборди? І від подорожчання горілчаних виробів страждають не тільки алкоголіки, а їхні сім'ї. Як в анекдоті: «По телебаченню повідомляють про подорожчання горілки. – Ура! – кричать діти. – Тато менше питиме! – Ні, – відповідає тато, – ви менше їстимете».

Чому стає все більше підлітків, які вважають, що прийти на дискотеку «під градусом» – круто? Запитань, як завжди, багато. А головне, що всі вони стосуються однієї хвороби – алкоголізму. Та відповідати треба не лише в контексті «як вилікувати», а передусім – «як запобігти».

За офіційними даними, за рік від хвороб, викликаних алкоголем, помирає щонайменше 46 тисяч людей. Алкоголізм молодшає. Так, серед студентської молоді в Україні зловживання алкогольними напоями посідає друге місце після куріння. Ось цитата зі студентського форуму: «Ура! Вчора був День студента! Ото ми набухалися!!! Як свині! Водка+пиво!»

ЗАБОРОЛОМ ЗАБОРОН

У США законом заборонено продавати пиво молоді до 21 року, не кажучи вже про міцніші напої. Згідно з українським законодавством, пиво не належить до розряду алкогольних напоїв. Тому й споглядати привабливі пляшки з екранів телевізорів маємо змогу з рання й до смеркання. Все ж, вивчаючи досвід сусідніх країн, зауважимо, в Білорусі забороняють рекламувати не лише горілку, але й пиво. Стаття Закону про рекламу пива і слабоалкогольних напоїв забороняє рекламувати їх на радіо й телебаченні з сьомої ранку до восьмої вечора та використовувати символи і слова, що дозволять споживачеві думати про їхню користь і безпечність для здоров'я.

Медики зазначають, що останнім часом кількість алкогольно залежних в Україні подвоїлася. Алкогольна залежність серед чоловіків зустрічається в кілька разів частіше, ніж серед жінок. Хоч зараз недуга поширюється і між жінками, особливо – молодого віку. У молодіжному середовищі загалом протягом останнього десятиліття розвинулося ще одне явище – пивний алкоголізм.

Окрім цього, експерти зазначають, що особливо загрозливих рис ситуація з пияцтвом набула в селі. Деякі населені пункти, особливо в гірській глибинці дістали назву «коматозні» села. Там горілку п'ють усі – і чоловіки, і жінки, і підлітки. Нагадаю, що у кожному п'ятому випадку шлюб розпадається через проблеми з алкоголем у чоловіків. А влада, вважають борці проти шкідливих звичок, припинила протидіяти поширенню алкоголізму. «Ми мусимо говорити про геноцид, тобто про штучне створення умов, спрямованих на фізичне знищення населення», – вважає експерт. Пияцтво в Україні грозить перерости у проблему національного характеру.

Українці склали десятки народних приказок, на кшталт: «П'яниця і свиня – то однакові звання», «Де пияцтво, там і ледацтво» тощо. Отже, пияцтво не є українською традицією і найкращою боротьбою з ним було б дотримання народних звичаїв.

СИСТЕМНА ДОПОМОГА

Але скарги, плачі, умовляння алкоголікам не допоможуть, необхідна системна допомога. Крім медикаментів, потрібна психотерапія, сімейна терапія, організація соціальної допомоги. Потрібно допомогти людині знайти себе в новій ролі. А забрати горілку з-перед очей – це мінімум. Головне – зайняти іншим, знайти кращу форму реалізації та пошуку задоволення життям, а це значно важче, ніж забрати з рук пляшку.

Щоправда, для подолання таких шкідливих звичок в Україні існує розгалужена мережа християнських реабілітаційних центрів для людей з алко- та наркозалежностями, які пропонують кардинально інший підхід до реабілітації. За неофіційною статистикою близько 85–90 відсотків людей, які закінчують реабілітацію більше не повертаються до наркотиків та алкоголю.

У таких християнських реабілітаційних центрах працюють люди, які самі пройшли реабілітацію, повернулись до здорового життя і з часом самі почали допомагати залежним людям. Тому рівень довіри до працівників християнських реабілітаційних центрів серед реабілітантів досить високий.

Окрім цього, програма християнських реабілітаційних центрів не просто «лікує», а РЕАБІЛІТУЄ залежну людину, тобто допомагає їй побачити реальне життя, орієнтуватись у ньому, заново соціалізуватись, відновити сімейні стосунки та відносини з дітьми, звикнути до роботи та влитись у суспільство.

Важливою і чи не єдиною умовою реабілітації є бажання самої залежної людини пройти зцілення та звільнитись від залежності.

Основами, на яких будується реабілітаційний центр є: молитва, духовна програма «12 кроків», дружба і взаємопідтримка, також почуття обов'язку, відповідальності за себе і спільноту. Мешканці реабілітаційного центру залучені до занять трудотерапією: ведуть господарство, вигодовують свійських тварин, печуть хліб, заготовляють дрова для опалення, – відбувається соціалізація осіб, що раніше звикли жити лише згідно власних бажань, потреб і слабкостей. Очевидно, що реабілітація узалежнених повинна бути місцем не просто ізоляції від алкогольних, наркотичних чи тютюнових речовин, – це місце ментального зміцнення і виховання, переосмислення принципів життя. Такі реабілітаційні центри нині діють практично у всіх областях України.

Подала ***Наталія ДЯЧЕНКО,*** *просвітянка*

СЛОВО ПРО СЛОВО

ШЕВЧЕНКОВА ВЕРБА

Тарас відправлявся за море,
До човна уже підійшов.
Солдатське забулося горе,
Як гілку зелену знайшов.

Ту гілочку, з Гур'єва родом,
Тарас до життя пробудив.
Її за солдатським городом
В осінній порі посадив.

У вільну від служби хвилину
Лив воду в гарячий пісок,
Ростив, як маленьку дитину,
І бачив у мріях гайок.

На подив суворій природі,
Де мертва пустеля одна,
Живою в солдатському городі
Зустріла вербичку весна.

Звільнилась вона із полону,
Струсила від снігу гілки,
На диво всьому ґарнізону
З'явились зелені листки.

Верба у безводному полі
Втішала за волю борця,
Розрадою стала в неволі,
Теплила солдатські серця.

Вона навівала Тарасу
Картини тінистих гаїв,
Як бачив ту милу прикрасу
Суворих південних країв.

* * *

У жовтні 1850 р. Шевченко за порушення заборони писати й малювати був переведений з Орська на півострів Мангишлак, що знаходиться на березі Каспійського моря. Збирався із унтер-офіцером Булатовим, який його супроводив, сідати в човен, як на пристані маленького рибальського містечка Гур'єва знайшов свіжу гілку верби.

Тарас посадив гілочку за солдатським городом. Наперекір сипучим піскам, камінню й суворій зимі, вона прижилась і перезимувала. Навесні верба пустила зелені паростки. Вербичка навівала поетові чарівні видива тінистих гаїв, солов'їних вечорів, була втіхою і розрадою в далеких безводних степах.

Тепер на цьому місці буяє нова верба, що виросла з гілки, взятої від Тарасової вербички.

Форт Олександровський, з 1939 – місто Форт Шевченка (тепер Мангишлацької області Казахстану), знаходився на височині Караган-Таш, де було понад 700 солдатів та офіцерів.

ДАРУНОК ІЗ НЕБА

Від аріїв-предків, від роду до роду
Старання у праці, як норма життя,
Прийшло з давнини
у ментальність народу,
Що має високі людські почуття.

Ми довго шукали, де криється доля,
А формула долі в Шевченка проста:
У власному домі є сила і воля,
Законність, і рівність, і правда свята.

Відроджену мову
в художньому слові
Як захист і гордість полян-орачів
Поставив Шевченко на варті любові
Прийдешніх і сущих своїх читачів.

Шевченкове слово – дарунок із неба,
Що стало прихильним
до наших людей.
Вивчати цю мудрість
є вічна потреба,
Як Біблію нашу визвольних ідей.

Вона об'єднає велику родину,
Посилить у душах святі почуття,
Які напоумлять у грізну годину,
Що воля дорожча за власне життя.

Ми вдячні поборнику правди,
пророку,
Що в темряві бачив прийдешні часи,
Вказав для народу дорогу широку
У царство свободи, любові, краси.

Живімо, єднаймось любов'ю святою,
Творімо своїй Україні добро!
Не буде ніколи тоді сиротою
Народ наш –
великий і вічний Дніпро.

Микола ДІЖЕВСЬКИЙ,
відмінник освіти, вчитель-методист, с. Добровляни Калуського району

ТАК ДУМАЮ

ОСЬ ДЕ, ЛЮДИ, НАША СЛАВА

ПАМ'ЯТНИК Т. ШЕВЧЕНКУ МАЄ ВІДПОВІДАТИ ЙОГО МУЗІ, А НЕ СЕЛЯНСЬКОМУ КОЖУХУ

Хто є Шевченко для українців? «Він – дитя з-під стріхи, виріс в хлопській свиті, а здобув нам слави, як ніхто у світі, а та наша слава – не вмре, не загине, наш Тарас Шевченко – сонце України». Перш за все, Шевченко глибоко вірив у Бога, бо народився і жив у біді. А людина саме тоді найбільше пізнає Бога, Його могутність.

Уявімо собі, яке життя стелила йому доля… Народився в сім'ї кріпака, коли йому було дев'ять років, померла мати, коли дванадцять – батько, тож залишився сиротою. Але все живе на цьому світі Бог наділив інстинктом самозбереження й інстинктом збереження роду. Шевченко про це згодом написав: «Хто б спас мене от лукавих і діючих злая? Якби не Бог поміг мені, то душа живая на дні ада потонула б, проклялась на світі, Ти, Господи, помагаєш по землі ходити…»

Життєвий шлях Шевченка символізував на той час підневільницьку долю українського народу, за який він готовий був віддати життя. Однак, Шевченко розумів, що для боротьби за свободу нації необхідно мати належну освіту, і він її знаходив через малювання, яке йшло від душі, а вона була – під Божим натхненням. І це дало колосальні результати, бо він вступив до Імператорської Академії Мистецтв, де здобув першокласну освіту. Водночас його інтелектуальні обрії значно розширилися завдяки інтенсивним контактам із багатьма українськими та російськими художниками й письменниками столиці російської імперії. Але його душа вимагала вияву підневільницького стану свого народу через поезію.

У 1840 р. вийшла друком його перша збірка українських поезій «Кобзар». Назва «Кобзар» походить від кобзи – старовинного українського струнного музичного інструмента подібного до давньогрецької ліри, яка вважалась символом поетичної творчості під Божим натхненням. На кобзі в Україні грали кобзарі, які оспівували підневільну історію українського народу, яка через струни кобзи, через поезії Шевченка доходила до його свідомості. Це й повинно бути позначене в його пам'ятнику.

Вихід «Кобзаря» був унікальною подією в історії української літератури, у ньому українська мова досягла літературної довершеності. Шевченко подолав одновимірність і обмеженість, що їй до того часу віддавали імперські опоненти, котрі вважали, що мова українських селян не здатна передати витонченості думки й почуття. Відповідаючи на принизливі для української мови погляди критика В. Бєлінського, Шевченко писав: «Теплий кожух, тільки, шкода, не на мене шитий, а розумне ваше слово брехнею підбите».

Досягненнями Шевченка були спростовані погляди його сучасника – українця М. Гоголя, який вважав, що талановиті українці можуть зажити літературної слави лише в контексті російської літератури. Поезія Шевченка стала проголошенням літературної та інтелектуальної незалежності українців. Колишній кріпак все думав про свій поневолений український народ і, наче біблійний пророк, таврував його гнобителів. І це повинно відображатись у його пам'ятнику.

Тарас Шевченко не вірив у ліберальні еволюційні проекти поступових реформ. У його поезії відкрито пропагуються радикальні, революційні методи ліквідації несправедливості в пригнобленому суспільстві. У знаменитому «Заповіті» він закликає українців: «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте. І мене в сім'ї великій, в сім'ї вольній, новій, не забудьте пом'янути незлим тихим словом». Вставали українці рвати кайдани у 1917–1920 та 1942–1952 роках, і волю окропили своєю та вражою кров'ю, але волю не здобули. Велику вольну сім'ю – вільну націю як ідеал спільноти не створили донині. І навіть 1991 року, коли українцям випала сприятлива нагода творити вільну українську націю, без війни, окупації та репресій.

Нині можна тільки почитати й почути про громадянське суспільство, яке раніше називалося радянським, а про вільну українську націю – ані пари з уст. Зрозуміло, не можна звести великий будинок свободи без людей, готових боротися за ту свободу, без людей з національною ідеєю в душі, без тих, які боротимуться за ідеал вільної нації, а не за «шмат гнилої ковбаси».

Виразно сказано в «Кобзарі», що творять історію не раби, не лакеї, не донощики і фарисеї. Тарас Шевченко думав про людину, яка буде рвати кайдани, робити революцію і творити нову вільну націю вільних людей. Ось за яку людину кликав він боротися в Україні, щоби постала вона на ній знову, щоб замість здеґрадованого покоління – знов настав той час, коли «буде син, і буде мати, і будуть люди на землі».

Найбільше допоміг українцям зрозуміти велич Шевченка великий вчитель Д. Донцов. Він показав нам Шевченка апостолом українського національного світогляду – це те, чого нам нині бракує. «Зрозумійте, що Шевченко, його «Кобзар», його життя і Святе Письмо – це те, чого ви потребуєте». Так вчив нас Д. Донцов.

Степан ПРИЙМА, *м. Івано-Франківськ*

ЗНАЙ НАШИХ!

ЧИТАТИМУТЬ «КОБЗАРЯ» ГРОМАДОЮ

Керівництво Коломийського педагогічного коледжу Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника спільно з коломийським міськрайонним товариством «Просвіта» та усією студенською родиною вирішили почати відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка за рік до ювілею.

Проект під назвою «Слово Кобзаря» стартував учора урочистою лінійкою. Протягом 200 навчальних днів студенти, викладачі та відомі громадські діячі у стінах коледжу читатимуть твори Кобзаря. Відбуватимуться читання в актовій залі навчального закладу під час великої перерви. Розпочинатимуть кожне читання викладачі зі вступного слова, вони ж і завершуватимуть його цікавими фактами з життя Шевченка та відповідатимуть на запитання студентів.

«Головна мета цього проекту – залучення якомога більшої кількості молоді до глибшого вивчення творчості Шевченка, сподіваємося, що і громадськість міста, відомі люди не оминуть увагою таку ініціативу і долучаться до проекту "Слово Кобзаря"», – наголошує очільник закладу Валерій Ковтун.

Тож протягом 200 днів буде прочитано «Кобзар» від початку до кінця. Окрім того, студенти коломийського педагогічного коледжу планують ще й встановити рекорд України в категорії масові заходи. Про це повідомила представник Національного проекту «Книга рекордів України» Ганна Крисюк.

«Кожен день читань студенти будуть записувати на відеокамеру, також будуть рахувати кількість присутніх на читаннях. Сподіваємося, що до 200-річчя Тараса Шевченка, якщо звичайно будуть виконані усі умови проекту, у Коломиї встановлять черговий рекорд України, але головне те, що студенти вивчають творчість українського генія і цим покажуть іншим, як треба любити надбання рідного народу й шанувати видатних українців», – наголосила Г. Крисюк.

Оксана ОСТРОВСЬКА,
тижневик «Коломийські ВІСТИ»,
Василь ГЛАГОЛЮК, *голова Коломийського міськрайонного товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка*

МИ БУЛИ, Є І БУДЕМО

ПАЛАЮЧА ВАТРА

Хвиля просвітління, що охопила Україну на початку 90-их років минулого століття, скерувала українців у лоно Товариства української мови (згодом – «Просвіти»). І на цій хвилі залишила тільки найбільш національно свідомих і переконаних у тому, що «слід для України жить». Їм якраз присвячена книжка «Палаюча ватра» (З історії «Просвіти» Тлумацького району: минуле і сучасне). Над нею працювали головний редактор, голова Тлумацького РО ВУТ «Просвіта» Галина Дзьоба, відповідальний секретар Іван Попадинець та упорядники – просвітяни Василь Ганчак, Оксана Шкварок, Михайло Дземан, Валерій Іванків та Богдан Шкварок.

Її автори вперше спробували показати українське життя реґіону через призму діяльності товариства «Просвіта». У першому розділі на підставі документальних матеріалів розповідається про зародження й неоціненну роль «Просвіти» на Тлумаччині, яка просвічувала й консолідувала націю в боротьбі за незалежну державу.

У другій частині вміщені короткі нариси про первинні осередки «Просвіти» Тлумаччини. Авторський колектив використав багатий архівний матеріал, спогади сучасників та фотоілюстрації. Г. Дзьоба плекає надію, що книга буде корисною всім небайдужим до нашої минувшини і сьогодення та послужить усвідомленню, що ми, українці, – велика нація зі славною історією, великою культурою, духовністю, зі світлим майбуттям.

Видання здійснене за благодійного сприяння кредитної спілки «Надія» (голова – М. Кашинська) та первинних осередків району.

Михайлина БОДНАР,
куратор Тлумацького райміськоб'єднання «Просвіти»

ДОЛЯ УКРАЇНОК

…8 грудня 1884 року у Станиславові відбулася подія, яка ознаменувала зародження жіночого руху в Україні: письменниця-демократка Наталія Кобринська зі своїми однодумцями під ідейним впливом Івана Франка організувала Товариство руських (тобто українських – В. М.) жінок. Це був своєрідний протест українського жіноцтва проти існуючого несправедливого ладу, проти суспільної кривди й приниження жінки. Організацією товариства свідомі українки заявили, що вони стають в ряди борців за кращу долю людства.

ЖІНКИ «ПЕРШОГО ВІНКА»

(Продовження. Поч. у №№ 7–9)

* * *

…Плідно на літературній і педагогічній нивах працювала письменниця і педагог **Уляна Кравченко** (справжнє прізвище – Юлія Шнайдер, у заміжжі – Нементовська; 1860, м. Миколаїв, Львівщина – 1947, м. Пшемисль, Польща).

1881 р. закінчила Львівську учительську семінарію, присвятивши себе народній школі й покривдженим недолею суспільним верствам.

В одній із поезій, опублікованих у «Першому вінку», Уляна Кравченко з обуренням і страдницьки говорить про безмежне лихо, яке впало на долю її народу, й глибоко переймається його недолею:

…Печаль м'я з тими посестрила,
Що в ланцюгах, що зносять горя гнет.
На те терплю я, що сю чернь любила,
За ню боролась, в бідноті живучи,
Їй голосила світлих мислей лет,
В її побіду вірила блискучу.

А згодом у ч. 10 часопису «Наша хата» за 1935 рік вона з любов'ю говорить про матір, про її самовідданість і самопожертву дітям. Це – поезія «Матусі»:

За біль, за труди, за любов,
За пестощі і за опіку,
За кожний день, що був готов
До жертв великих –
найкращий цвіт шукай у своєму дусі:
досмертну вдячність для матусі…
А згодом, як колись:
слабенький голос,
срібний волос,
тремтячі руки
Натякнуть про день останньої розлуки,
– пести її,
огрій її,
огрій забуту згадку,
пести, як і вона тебе,
коли була ти ще малим
дитятком…

Уляна Кравченко – авторка численного ґрона поетичних творів: вона уладнала їх у збірниках «Prima vera» (1885), «На новий шлях» (1891), «У житті є дещо» (1929), в яких письменниця відобразила злиденне життя галицького люду за австрійсько-польської займанщини. Її перу належить і низка творів для дітей і юнацтва, автобіографічних нарисів про І. Франка.

* * *

…Свою світоглядну позицію на сторінках «Першого вінка» у вірші «Де Бог мій» і поемі «Звичайна історія» висловила **Климентина Попович** (у заміжжі – Боярська; 1863–1945) родом із с. Велідж (нині – с. Шевченкове) на Долинщині. Рядки її поезій пронизані глибоким відчуттям соціальної кривди й протестом проти несправедливості суспільного ладу.

Працювала письменниця у галицьких школах, а у 1890–1900 роках – на Буковині.

Друкувалась у різних часописах, зокрема – у Львівському журналі «Зоря. Письмо літературно-наукове для руських родин», в якому, до речі, друкували свої твори Іван Франко, Наталія Озаркевич (Кобринська), Олена Пчілка, Леся Українка, Кирило Устиянович та інші українські письменники й громадсько-культурні діячі. Її твори розсипані на сторінках газети «Діло», в антології «Акорди», «Українська муза» та інших.

Володимир МОРОЗЮК,
член НСПУ

(Далі буде)

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

МАВКА ЛІСОВА

За мотивами «Лісової пісні» Лесі Українки, народження якої громадськість відзначала нещодавно

Сл. С. Дасевича
Муз. С. Гричко

Сниться мені й досі
щемний сон-міраж,
Ніби ми з тобою – Мавка і Лукаш,
Стрілись, заблукали в сонячнім гаю
І я на сопілці тобі виграю:

Приспів
«Мавко, Мавко, Мавко, Мавко лісова,
Я зберіг для тебе найкращі слова,
В соловейка ноти світанкові взяв
І пісню кохання тобі написав».

Там, біля озерця, в затінку верби
Сказала:
«Коханий», шептала: «Люби!
Ні Той, що Рве Греблю,
ні Той, що в Скалі
Не любий, не милий – не пара мені.

Навіть Перелесник –
вітерець з полів
Не сказав ніколи таких ніжних слів,
Лиш закружить в танці на коротку мить
І знов до русалок польових летить».

Збувся і не збувся літній сон-міраж –
Ти літами Мавка, я – вже не Лукаш...
Відлітає птаство ген за небокрай
І багрянить осінь наш зелений гай.

Прощай, люба Мавко,
прощай до весни!
Хай тобі насняться кольорові сни.
А прийде квітнева сонячна пора –
Знов тебе розбудить Лукашева гра:

«Мавко, Мавко, Мавко, Мавко лісова,
Я зберіг для тебе найкращі слова,
В соловейка ноти світанкові взяв
І пісню кохання тобі написав».

ЖИТТЯ РЕҐІОНІВ

Не скутий дух. І рух.
Аж двір оглух,
Он здвиг народу, де Іван Макух
Наш адвокат – говорить із балкона...
Петро Шкраб'юк «Тлумач. Віхи історії»

ПРОСЛАВЛЯЛИ РІДНИЙ КРАЙ

У 30-их роках минулого століття в околицях Тлумача виявили поховання доби ранньої бронзи. Ця могила, за визначенням Я. Пастернака, є найдавнішим праісторичним похованням на Івано-Франківщині. А самому місту Тлумачу – 800 років.

З таким історичним баґажем минулої суботи приїхали до Івано-Франківська понад 200 тлумацьких аматорів на творчий звіт району, присвячений 200-річчю народження Т. Шевченка. В програмі культурно-мистецького дійства, що проходило в обласній філармонії, були: виставка робіт майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, концертна програма аматорських колективів району із 53 населених пунктів, автентичні обряди Тлумацького краю.

Галина Петрунько, начальник відділу культури Тлумацької райдержадміністрації, ознайомила городян і гостей міста з культурними здобутками району, роботами майстрів.

Концерт розпочався з Благословення єпископа Коломийсько-Чернівецької єпархії Миколи Сімкайла.

На високому художньому рівні були виконані «Пісня Шевченкові» (виконав відомий всій Україні ансамбль Губернатів Народного дому с. Нижнів), П. Скуль «Тарас» (читала Оксана Овод з с. Королівка), «Садок вишневий коло хати» (виконав народний аматорський колектив «Аксіос» із РНД м. Тлумач), «Шлях до Тараса» (виконав А. Голубчак з м. Тлумач).

Глядачі високо оцінили фраґменти духовних традицій: «Покутську розколяду», «Запалімо стрітенську свічку», «Пущення», «Ходить Зельман», «Покутську віху», «Обжинки». Звучали пісні УПА, народні, жартівливі...

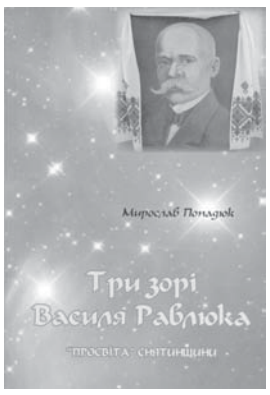
На підбитті підсумків заступник голови облдержадміністрації Володимир Федорак, голова Тлумацької райдержадміністрації Василь Сенів, академік Володимир Качкан, голова Тлумацького райоб'єднання «Просвіти» Галина Дзьоба запропонували скеровувати найкращі колективи на схід і південь України, адже в 2013 році відбудеться 17 фестивалів районів області.

Степан БОЙКО, *лауреат обласної премії імені Марійки Підгірянки*

НОВІ ВИДАННЯ

ЛІТОПИС «ПРОСВІТИ» ПОКУТТЯ

Тож в дні вже вільної Держави
Творім, щоб щезла каламуть,
Бо то – «Просвіти» вища суть
Бо то – «Просвіти» вищі справи.
Мирослав Попадюк

Із прекрасного вірша, присвяченого «Просвіті», починається книжка «Три зорі Василя Равлюка», автором якої є довголітній голова Снятинської районної «Просвіти» Мирослав Попадюк. Справедливо у передньому слові говорить про книгу відомий у краї просвітянин і письменник Василь Харитон: «це розлога літературно-художня та документальна розповідь про просвітницькі національно-духовні джерела минулого, одержиму... працю засновника і довголітнього очільника Снятинської філії «Просвіти», діяльність сучасних просвітян Снятинщини на етапі державного відродження України».

Книгу складають сім розділів, з яких ми довідуємося об'єктивно правдиве полотно нашого далекого і не зовсім далекого минулого, що робить книгу знаковою для Снятинщини і для всіх просвітян краю.

У першому розділі книги «Одержимість» автор подає життєвий і творчий шлях неординарної постаті Снятинщини кінця XIX – початку XX століття Василя Равлюка, який очолював «Просвіту» від 1909 до 1939 року. Вдумайтеся, краяни, що за відмову скласти присягу Польщі його разом з дружиною звільнили з роботи й виселили зі шкільного будинку, позбавили пенсії... «Жию так, що ледве стягаю кінці...» – писав краянин фольклористові Володимиру Гнатюку. За таку жертовну відданість Україні вдячні нащадки спорудили йому в жовтні 2009 року пам'ятник біля школи в с. Вовчківці.

У другому розділі пан Мирослав показує причетність до покутського просвітництва прогресивних родин краю: Озаркевичів, Кобринських, Гамораків, Трильовських, Карп'юків, Бажанських, Ґоївих, Кисілевських, Калитовських – усіх не перелічити.

Так, просвітницькі надбання покутських родин і в новітні часи для нас, нинішніх, є прикладом у повсякденних діях на потребу України. Мусимо згодитися з автором: більшовицький режим розумів велике значення просвітницького руху для становлення світогляду людей і знищив восени 1939 року «Просвіту» й інші українські культурні, наукові, господарські організації, а активістів – запроторили в тюрми й Сибірську тайгу. Та все тече, все минає, сказав колись філософ. Минулася і совітська імперія... Україна виборола Незалежність, беручи за взірець високе просвітництво українських родин.

А ось – розділ про Тараса Шевченка. «То була дивовижна зоря на Вкраїну вбогу і забуту, щоб її до життя повернути, Бог нам дав Кобзаря». Такими чудовими словами починає автор цю оповідь. Просвітництво одразу визнало Шевченка, назвавши його національним Пророком. Діяльність просвітян того часу дала підставу Дмитрові Донцову вважати просвітні організації одним із головних чинників цього всеукраїнського процесу. Далі дізнаємося, що Василь Стефаник ще з гімназійних часів (із 1876 р.) мав «Кобзаря» й організовував вечори, присвячені поетові, починаючи з 1901 року.

В 1914 році в Снятинському повіті було півсотні читалень і в усіх урочисто обходили ювілей Шевченка. А 10 березня 1914 року в усіх українських церквах Покуття служили панахиди. 100-річчя народження Тараса Шевченка урочисто відзначала громадськість Снятина. Тут відбувся маніфестаційний похід з участю майже трьох тисяч осіб. До присутніх промовляли Василь Стефаник, Левко Бачинський, Кирило Трильовський...

Детально описується процес збору коштів на спорудження пам'ятника Т. Шевченку в Снятині. Дізнаємось, що автором пам'ятника є лауреат Шевченківської премії Василь Вільшук. Пам'ятник відкрили 24 серпня 1992 року. Гадаю, Снятинщина бере першість серед реґіонів України, адже тридцять шість пам'ятників Великому Кобзареві голублять покутські села.

Дуже багато пізнавального отримає читач із розділу «Просвіта» і «Січ». Це була спільна діяльність організованого 5 травня 1900 року в с. Завалля Кирилом Трильовським руханково-протипожежного товариства «Січ» і «Просвіти». Завальська «Січ» стала справжньою школою виховання, школою патріотизму. Особливо була помітна активність Василя Стефаника в січових діяннях. Звідси пішов командир куреня усусусів Сень Горук, який прославився у боротьбі з москалями на горах Лисоня та Маківка.

Не маю змоги подати бодай коротку інформацію про ще три розділи чудового літопису «Просвіти» Снятинщини. Закінчується книга переліком осередків «Просвіти» Снятинщини, їхніх керівників і словами: «Просвітницька зоря світ щедро озоря. У будь-якій порі не згаснути зорі».

Хочу подякувати авторові цієї прекрасно ілюстрованої книги Мирославу Попадюку за отримане задоволення пізнати історію та сьогодення «Просвіти» Покуття. Це – взірець для наслідування всіма районними та міськими організаціями.

Отож діймо!

Подав ***Михайло РУДКОВСЬКИЙ***

РІШЕННЯ ГРОМАД

БЕЗ 8 БЕРЕЗНЯ, 9 ТРАВНЯ ТА ІЖЕ З НИМИ

Міськвиконком Коломиї затвердив «План святкування святкових дат на 2013 рік». Цим рішенням міськвиконком скоротив перелік державних свят, які відзначатимуть у місті.

Вилучені з переліку свят День захисника Вітчизни (23 лютого), Міжнародний жіночий день (8 березня), День перемоги (9 травня). Не відзначатимуть відтепер і День визволення Коломиї від німецьких окупантів.

На скасуванні цих свят наполягали місцеві осередки «Просвіти», Конґресу українських націоналістів, інших партій і громадських організацій. Рішення про скасування «радянських» свят ухвалили майже одноголосно. Проти нього проголосували лише два члени виконкому.

Н. К.

АНОНС

ЗАПРОСИНИ

ШИРОКИЙ ЗАГАЛ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ТАКОГО ЩЕ НЕ ЧУВ!

Напередодні всесвітнього Дня дурнів, себто 1 квітня, один із найкращих поетів-пародистів України, член Національної спілки письменників України **ІГОР ГАВРИЛЮК** лише раз **читатиме власні пародії** на вірші лауреатів Шевченківської премії в галузі літератури – С. Пушика, В. Коломійця, П. Перебийноса, І. Жиленко, Д. Кременя, Д. Павличка...; **пародії на твори письменників краю** – Н. Стефурак, Г. Турелик, О. Слоньовської, Я. Ткачівського, І. Гавриловича, М. Ткачівської, Н. Чира, М. Дзюби... та **пародії на тексти пісень** авторства І. Білик, О. Пономарьова, «Перкалаби», Л. Боднара, С. Вакарчука, О. Скрипки, О. Бригинця...

ДАТА І МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ЧИТАНЬ: 31 березня 2013 р., поч. о 16.00, актова зала Народного дому «Просвіта» (вул. М. Грушевського, 18).

Вхід вільний.

P. S. Кому пощастить, зможе придбати книжки вибраних пародій автора – «Прикарпатські браконьєри» та «Вербові тріолети» за половину вартості...

Літературний музей Прикарпаття

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

БЕРЕЗЕНЬ

(Закінчення. Поч. у № 9)

14 БЕРЕЗНЯ

90 років з дня **визнання Радою амбасадорів у Парижі Західної України за Польщею.**

17 БЕРЕЗНЯ

165 років від дня народження **Олександра Огоновського** (1848–1891), вченого, правника і громадського діяча, дійсного члена Наукового товариства імені Шевченка, редактора журналу «Правда», співзасновника кількох громадських організацій («Дружній лихвар», «Просвіта», НТШ, «Рідна школа»), першого голови народовецької політичної організації Народна рада, уродженця с. Букачівці тепер Рогатинського району.

19 БЕРЕЗНЯ

80 років від дня народження **Миколи Грепиняка**, майстра різьблення на дереві, живописця, заслуженого майстра народної творчості, автора нарисів про народних митців Гуцульщини, автора циклу екслібрисів шевченкіани, уродженця с. Брустури Косівського району.

20 БЕРЕЗНЯ

100 років від дня народження **Володимира Антоновича** (1913–2010), педагога, викладача Івано-Франківського пединституту.

21 БЕРЕЗНЯ

Всесвітній день поезії.

23 БЕРЕЗНЯ

Всеукраїнський день працівників культури та аматорів народного мистецтва.

170 років від дня народження **Юліана Целевича** (1843–1892), історика і педагога, дослідника історії Скиту Манявського, опришківського руху, уродженця с. Павлівка тепер Тисменицького району.

60 років від дня народження **Василя Андрушка,** художника, скульптора, поета, члена Спілки художників України, уродженця с-ща Ланчин Надвірнянського району.

25 БЕРЕЗНЯ

85 років від дня народження **Петра Кіндрата,** інженера, конструктора в еміґрації трьох найбільших на планеті атомних криголамів, уродженця с. Петрилів Тлумацького району.

27 БЕРЕЗНЯ

Міжнародний день театру.

28 БЕРЕЗНЯ

105 років від дня народження **Ярослава Лукавецького** (1908–1993), художника, уродженця м. Снятин. У 1951 році його, сфабрикувавши звинувачення, заарештовують і висилають у сибірські тюремні табори. 1956 року Лукавецький повертається до Снятина. За його проектами тут будують ряд громадських будівель, які нині є окрасою містечка. На його честь назвали одну з вулиць Снятина. В Івано-Франківську з 2002 р. присуджується премія імені Ярослава Лукавецького в галузі мистецтва та архітектури, яка є найвищою в області відзнакою за вагомий внесок у розвиток образотворчого (живопис, скульптура, графіка), народного, декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури і дизайну.

80 років з дня смерті **Осипа Турянського** (1880–1933), педагога і письменника, викладача української гімназії УПТ в Рогатині, згодом – у Тлумачі.

30 БЕРЕЗНЯ

140 років від дня народження **Юрія Когутяка** (1873–1935), громадсько-культурного діяча, засновника читальні «Просвіти», організатора вистав, концертів, засновника селянської бурси, який підтримував театр імені Івана Тобілевича і бідних гімназистів.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ

ЦІНА УСМІШКИ

Її ціна – нуль, але вона багато чого варта.

Вона збагачує тих, хто її приймає, і не збіднює тих, хто її дарує.

Вона триває лише мить, але пам'ять про неї залишається назавжди.

Ніхто не є таким багатим, щоб обійтися без неї, і нікого не збіднюють, а тільки збагачують її наслідки.

Вона створює щастя в домі, заохочує до добрих справ і є ознакою дружби.

Вона – відпочинок для стомлених, світло для зневірених, сонячний промінь для засмучених і найкращий засіб від неприємностей.

Однак її не можна купити, випросити, позичити або вкрасти, оскільки вона не може по-справжньому робити добро, доки її не віддають з доброї волі!

А якщо інші бувають надто втомлені, щоб дарувати вам усмішки, то просто залишіть їм одну з ваших усмішок.

Ніхто так не потребує усмішки, як ті, в кого вже нічого не залишилося, щоб давати іншим.

Отже, якщо ви хочете, щоб люди любили вас, дотримуйтесь цього простого правила: усміхайтеся.

Френк Ірвінґ ФЛЕТЧЕР

МОВЧАННЯ – ЗОЛОТО

Якщо ваш співрозмовник роздратований, то промовчіть, щоб не дратувати його більше. Сперечатися з роздратованою людиною – все одно що підкладати дрова в багаття.

Якщо ви самі роздратовані, краще промовчати, щоб не сказати щось таке, щоб потім жалкувати.

Якщо ви довго говорили, помовчіть, дайте сказати іншим.

Якщо вам дали слово, а те, що ви хотіли сказати, вже висловили інші, відмовтесь від повторення.

Коли вам хочеться поговорити про власні справи, а вас слухають сторонні люди, яких це не цікавить, – промовчіть.

Якщо ви недостатньо обізнані з певним питанням, дайте можливість говорити тим, хто знає про нього краще.

Краще промовчіть, аби не образити гідності інших.

Мовчіть у ситуації, в якій своєю розмовою ви могли б мимоволі розкрити довірену вам таємницю.

Вальфіш РУЛЕН, *німецький соціолог*